Euroopa Parlament
2024-2029

Majandus- ja rahanduskomisjon

2024/2116(INI)

12.3.2025

RAPORTI PROJEKT

investeeringute ja reformide rahastamise hõlbustamise kohta Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks ning kapitaliturgude liidu loomise kohta (Draghi aruanne)
(2024/2116(INI))

Majandus- ja rahanduskomisjon

Raportöör: Aurore Lalucq

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....3

SELETUSKIRI 8

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI.....10

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

investeeringute ja reformide rahastamise hõlbustamise kohta Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks ning kapitaliturgude liidu loomise kohta (Draghi aruanne)
(2024/2116(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 18. juuli 2024. aasta dokumenti „Euroopa valik. Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule 2024–2029“,

– võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet „The future of European competitiveness“ (aruanne Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta – Draghi aruanne),

– võttes arvesse Enrico Letta 17. aprilli 2024. aasta aruannet „Much more than a market“ (aruanne „Palju enamat kui turg“ – Letta aruanne),

– võttes arvesse Christian Noyeri 25. aprilli 2024. aasta aruannet „Developing European capital markets to finance the future“ (Euroopa kapitaliturgude arendamine tuleviku rahastamiseks),

– võttes arvesse president von der Leyeni kaitsealast kirja, mille ta esitas Euroopa Ülemkogule enne selle 6. märtsil 2025. aastal toimunud kohtumist,

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldusi Euroopa kaitse kohta,

– võttes arvesse laiendatud koosseisus eurorühma 11. märtsi 2024. aasta avaldust kapitaliturgude liidu tuleviku kohta,

– võttes arvesse 2024. aasta mai kõrgetasemelist tegevuskava järelmeetmete võtmiseks seoses laiendatud koosseisus eurorühma avaldusega kapitaliturgude liidu tuleviku kohta,

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 17. ja 18. aprilli 2024. aasta järeldusi,

– võttes arvesse Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve 25. aprilli 2024. aasta avaldust „How European insurers and pension funds can contribute to further strengthen the Capital Markets Union“ (Kuidas saavad Euroopa kindlustusandjad ja pensionifondid aidata kaasa kapitaliturgude liidu edasisele tugevdamisele),

– võttes arvesse Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) 2024. aasta mai seisukohta „Building more effective and attractive capital markets in the EU“ (Tulemuslikumate ja atraktiivsemate kapitaliturgude loomine ELis),

– võttes arvesse Euroopa Keskpanga nõukogu 7. märtsi 2024. aasta avaldust kapitaliturgude liidu edendamise kohta,

– võttes arvesse oma 8. oktoobri 2020. aasta resolutsiooni kapitaliturgude liidu edasise arengu kohta: kapitaliturgude kaudu rahastamise kättesaadavuse parandamine, eelkõige VKEde jaoks, ja jaeinvestorite osalemise soodustamine[1],

– võttes arvesse oma 9. juuli 2015. aasta resolutsiooni kapitaliturgude liidu loomise kohta[2],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse eelarvekomisjoni arvamust,

– võttes arvesse majandus- ja rahanduskomisjoni raportit (A10-0000/2025),

A. arvestades, et Draghi aruandes on märgitud, et ELi tootlikkuse taastamiseks ning ELi keskkonna- ja sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks on vaja vähemalt 750–800 miljardi euro suuruseid iga-aastaseid lisainvesteeringuid;

B. arvestades, et Euroopa taasrelvastamise kava „ReArm Europe“ koosneb viiest sambast, mille eesmärk on rahastada Euroopa julgeolekut ja kaitset ning mis hõlmavad nii avaliku sektori investeeringuid kui ka hoiuste ja investeeringute liitu;

C. arvestades, et aegade jooksul on Euroopas umbes neli viiendikku tulusatest investeeringutest tehtud erasektori poolt ja ülejäänud panus on tulnud avalikust sektorist[3];

D. arvestades, et Draghi aruande andmetel oli ELi kodumajapidamiste säästude suurus 2022. aastal 1390 miljardit eurot, samas kui USAs oli see 840 miljardit eurot;

E. arvestades, et ELi kodumajapidamised säästsid 14,79 % oma kasutatavast tulust ning ELi kodanikud hoidsid 31,01 % oma säästudest (11,63 triljonit eurot) sularahas ja hoiustes, mis pakuvad piiratud tulu; arvestades, et nad hoidsid 36 % (13,42 triljonit eurot) omandiväärtpaberites ja investeerimisfondide aktsiates ning 27 % (10,06 triljonit eurot) kindlustus- ja pensionifondides ning muudes standardsetes tagatistes[4];

F. arvestades, et Draghi aruande andmetel paigutas aastatel 2008–2021 ligikaudu 30 % nn ükssarvikutest – idufirmad, mille väärtus on hinnatud suuremaks kui üks miljard USA dollarit – oma peakorteri välismaale, peamiselt USAsse;

G. arvestades, et teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused moodustasid 2021. aastal ELis 2,1 % SKPst, kuid USAs 3,5 % ja Hiinas 2,4 % SKPst, samas kui 2000. aasta Lissaboni strateegias seati teadus- ja arendustegevuse kulutuste eesmärgiks 3 %;

Ühise nägemuse kujundamine Euroopa tootlikkusest ja kestliku majanduskasvu vajalikkusest

[1] ELT C 395, 29.9.2021, lk 89.
[2] ELT C 265, 11.8.2017, lk 76.
[3] Draghi aruanne Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta, A osa | Euroopa konkurentsivõime strateegia, 2024.
[4] Eurostat, Financial flows and stocks (Finantsvood ja positsioonid), 2023 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NASA_10_F_BS__custom_13650774/default/table?lang=et.

1. nõuab geopoliitilise ebastabiilsuse ja rahvusvaheliste pingete kontekstis kõigi rahaliste vahendite ja olemasolevate instrumentide üldist kasutuselevõttu, et tugevdada ELi julgeolekut ning tööstuslikku ja tehnoloogilist suveräänsust, jätkata roheüleminekut, luua kvaliteetseid töökohti ja aidata kaasa ülespoole suunatud sotsiaalsele lähenemisele;

2. peab kiiduväärseks uut arutelu ELi tootlikkuse taastamise vajaduse üle, mida toetavad Draghi ja Letta aruanded;

3. tunnistab, et need aruanded kujutavad endast Euroopa ja liikmesriikide otsustajate jaoks häirekella ning on lähtepunktiks nii era- kui ka avaliku sektori investeeringute edendamiseks võetavatele meetmetele;

4. peab kahetsusväärseks asjaolu, et paljud ELis asuvad ettevõtjad peavad vajalikuks ümberpaigutuda, et saada lihtsam ligipääs rahastamisele ja ressurssidele; taunib asjaolu, et nad pöörduvad riskikapitali pakkujate poole väljaspool ELi ja laiendavad oma tegevust välisturgudel;

5. toonitab, et avaliku sektori vahendite puhul tuleks keskenduda avalike teenuste ja taristu kestlikkuse ja ligipääsetavuse tagamisele, hoogustades samal ajal erainvesteeringute tegemist uuenduslikesse ja puhastesse tööstusharudesse täpselt kindlaks määratud tingimustel;

Erainvesteeringute kaasamine ja rahastamisele ligipääsu lihtsustamine

6. on veendunud, et ELi kapitaliturgude atraktiivsust suurendab selle siseturu edasine integreerimine ja majanduslike võimaluste loomine erainvesteeringuteks, mis võimaldaksid suuremat tulusust; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja nii seadusandlikke kui ka muid kui seadusandlikke lahendusi, et edendada niisuguse kogu ELi hõlmava kapitalituru loomist, millel on piisav suurus, likviidsus, sügavus ja läbipaistvus, et meelitada ligi nii ELis asuvaid kui ka rahvusvahelisi investoreid;

7. toetab institutsiooniliste raamistike ja turu struktuuride integreerimist; kordab oma nõudmist anda ESMA-le üleeuroopalise turutaristu üle järelevalve tegemiseks otsesed volitused;

8. nõuab tungivalt, et komisjon töötaks välja ettepanekud selle kohta, kuidas kliirimistegevus nõuetekohaselt ELi tagasi tuua;

9. märgib, et haldusmenetluste ühtlustamine võib suurendada ELi kui investeeringute sihtkoha atraktiivsust; on seisukohal, et liikmesriikide õigusraamistike üksteisega vastavusse viimine peaks olema lihtsustamist käsitleva tegevuskava osa, et hõlbustada piiriülest tegevust; kutsub komisjoni üles tuginema pigem määrustele kui direktiividele, piirates seega riikide kaalutlusõigust, mis võib põhjustada killustumist;

10. on jätkuvalt pühendunud kestliku rahanduse raamistiku eesmärkidele kaasata puhtale energiale üleminekusse tehtavaid investeeringuid;

11. on veendunud, et uuenduslikud äriühingud saaksid kasu ühtsest kogu ELi hõlmavate normide kogumist; tuletab sellega seoses meelde ettepanekut äritegevuse kohta Euroopas: tulumaksuga maksustamise raamistik, millega kehtestatakse ühtsed eeskirjad äriühingu tulumaksubaasi arvutamiseks;

12. kutsub komisjoni üles töötama välja ettepanekud, mille eesmärk on luua vahendid, mis hõlbustaksid kodumajapidamiste säästude suunamist tulusatesse investeeringutesse; palub komisjonil uurida ideed luua ELi investeeringute säästukonto või ELi tasandi märgis lihtsate investeerimistoodete jaoks, mis sobivad jaeinvestoritele, tuginedes ühistele kriteeriumidele või omadustele, nagu toote lihtsus, väikesed kulud, vara jaotus ja riski maandamise tehnikad; palub eelkõige, et komisjon hindaks, kas oleks tõhus luua kestlike ja ELis elluviidavate investeeringute märgis;

13. ootab, et komisjon julgustaks kasvavaid idufirmasid ja äriühinguid oma tegevust ELis laiendama ja end ELis börsil noteerima; palub seetõttu, et tulevane ELi idu- ja kasvufirmade strateegia sisaldaks peatükki rahastamise kohta, mille eesmärk on vältida nende ümberpaigutumist ELi-välistesse riikidesse;

14. kutsub komisjoni üles pidama esmatähtsaks kapitaliturgude liidu tegevuskava, millega säilitatakse finantsstabiilsus, soodustatakse ligipääsu riskikapitali- ja omakapitaliinvesteeringutele ning vähendatakse liigset tuginemist pangalaenudele;

Avaliku sektori investeeringute säilitamine tootlikkuse lõhe kaotamiseks

15. on veendunud, et kaitsealaste ja süsinikuheite vähendamise meetmete hädavajalikkus tähendab seda, et erainvesteeringute kaasamiseks on vaja märkimisväärset avaliku sektori toetust;

16. kardab, et avaliku sektori investeeringud vähenevad järsult pärast 2026. aastat, mil peaks aeguma taaste- ja vastupidavusrahastu;

17. tuletab meelde, et turvalisi varasid on emiteerinud ELi tasandil sellised Euroopa emitendid nagu Euroopa Investeerimispank, Euroopa Finantsstabiilsuse Fond, Euroopa stabiilsusmehhanism ning alates 1976. aastast Euroopa Majandusühendus ja seejärel EL ise[5]; tuletab meelde, et taasterahastu „NextGenerationEU“ on suurim stiimulite pakett, mida EL on eales rahastanud, et toetada majanduse taastamist ning rohe- ja digiüleminekut;

18. nõustub hinnanguga, et tugeva võrdlusalusena kasutatava ühise turvalise vara emiteerimine hõlbustaks märkimisväärselt kapitaliturgude liidu elluviimist ja vastaks Draghi aruandes kindlaks tehtud investeerimisvajadustele; soovitab komisjonil hinnata ELi tasandil emiteeritud turvaliste varade omadusi ja avaldada aruanne, et anda teavet ELi turvalise vara tulevase ülesehituse kohta;

19. on veendunud, et geopoliitiliste pingete tõttu suurenenud kaitsevajadused eeldavad rahalise toetuse viivitamatut mobiliseerimist; tunneb heameelt komisjoni peagi esitatava ettepaneku üle luua uus kuni 150 miljardit eurot hõlmav rahastamisvahend, et tugevdada Euroopa taasrelvastamise kava „ReArm Europe“ raames ELi kaitsevõimeid; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles looma sihtotstarbelise vahendi ka Euroopa stabiilsusmehhanismi raames;

[5] Euroopa stabiilsusmehhanismi finantsjuht, „Developing European safe assets“ (Euroopa turvaliste varade arendamine), *Intereconomics*, detsember 2023, https://www.esm.europa.eu/articles-and-op-eds/developing-european-safe-assets-article-intereconomics.

20. julgustab Euroopa Investeerimispanga Gruppi kohandama oma laenupoliitikat, et pakkuda suuremat toetust suurema riskiga investeeringute tegemiseks, peamiselt uuenduslikesse äriühingutesse ja roheüleminekut edendavatesse projektidesse tehtavate investeeringute jaoks;

21. kutsub komisjoni üles looma majandusteabe üksuse, et teha kindlaks Euroopa tööstuse vajadused, puudused ja turuvõimalused ning koostada soovitusi, sealhulgas rahastamise kohta, et tegeleda nende probleemidega ELi seisukohast vaadatuna;

°

° °

22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.

SELETUSKIRI

Euroopa seisab silmitsi kahe eksistentsiaalse ohuga. Esimene, mis on hästi dokumenteeritud mitmes aruandes, näiteks Enrico Letta ja Mario Draghi aruannetes, kujutab endast majandus- ja tööstuslanguse ohtu, mis toob kaasa Euroopa Liidu järkjärgulise kadumise ülemaailmselt majandus- ja geopoliitiliselt areenilt. Teine, mis ilmnes karmilt Venemaa sissetungiga Ukrainasse, sõja naasmisega Euroopasse ja Ameerika Ühendriikide strateegilise suunitluse muutusega, seisneb Euroopa Liidu suutmatuses tagada oma strateegilist autonoomiat ja kaitset, et kaitsta end üha vahetumate ohtude eest oma territooriumil. See kaksikkriis ei ole midagi vähemat kui liikmesriikide enneolematu proovilepanek selles osas, kas nad suudavad ühiselt investeerida ELi tulevikku ja selle ellujäämisse. Seepärast peab Euroopa Liit uurima nüüd võimalusi, kuidas taastada eelarveline manööverdamisruum ja kaasata erakapitali, et teha investeeringuid mitte ainult riiklikul tasandil, vaid ka Euroopa tasandil, mis võib olla veelgi tähtsam. EL peab leidma viisi oma kaitsealase suutlikkuse rahastamiseks, seadmata ohtu oma suutlikkust investeerida rohelisse ja kestlikku taasindustrialiseerimisse, puhtasse tehnoloogiasse ja Euroopa digivaldkonna äriühingutesse ning valmistuda tulevikuks, investeerides haridusse ja teadusuuringutesse. Hiljutises Draghi aruandes on märgitud, et ELi tootlikkuse taastamiseks ning ELi keskkonna- ja sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks on vaja vähemalt 750–800 miljardi euro suuruseid iga-aastaseid lisainvesteeringuid. ELi praegune investeerimismaastik on aga killustatud, kuna erarahastuse kättesaadavuses on märkimisväärseid erinevusi, eelkõige uuenduslike ja suure kasvupotentsiaaliga äriühingute puhul. Üks põhjus, miks Euroopa Liit on oma Hiina ja Ameerika konkurentidest maha jäänud, on seisnenud ELi ettevõtjate raskustes tagada rahastust, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul, kes peavad kasvamiseks oma tegevust laiendama. Lihtsalt öeldes kurdavad äriühingud praegu pikaajalise nõudluse puudumise üle ning nõuavad avaliku sektori asutustelt regulatiivset stabiilsust, kiirust ja reageerimisvõimet, et kaitsta neid ebaausa ärikonkurentsi eest, ning viimaks pikaajalisi lepinguid, sealhulgas avalike hangete kaudu. Euroopal on palju tugevaid külgi. See on investeerimiseks endiselt üks atraktiivsemaid majandustsoone, kus on uuenduslikud äriühingud ja kõrgelt kvalifitseeritud tööjõud. Samas võib väita, et Euroopa elab allpool oma võimalusi, kuna seni ei ole ta suutnud varustada end vajalike vahendite ja mehhanismidega, et kasvada kooskõlas oma ambitsioonidega. Selle kaksikkriisiga tegelemine sõltub seega tema suutlikkusest need vahendid kasutusele võtta. Sellega seoses kujutavad Euroopa säästud endast märkimisväärseid rahalisi vahendeid, mida Euroopa ei tohi ega saa ignoreerida. See on seda olulisem, et Euroopa kodanike säästudest rahastatakse viimaks välismaiseid, eriti Ameerika fonde, mis seejärel reinvesteerivad Euroopasse ja omandavad Euroopa äriühinguid. Euroopa kodanike säästude kaasamine on seega poliitilise, majandusliku ja strateegilise suveräänsuse küsimus ning see on väga oluline, et ületada tööstuslõhe teiste tähtsamate majandusriikidega. Erarahastuse kaasamisest aga üksi ei piisa, et tegeleda kõikide probleemidega, mille EL peab lahendama. See eeldab ka märkimisväärsel tasemel avaliku sektori investeeringute tegemist, eelkõige suure riskiga valdkondades, nagu kaitse ja süsinikuheite vähendamine. Käesolevas raporti projektis esitatakse rida meetmeid, mille eesmärk on tegeleda nende probleemidega, luua integreeritum ja tõhusam kapitaliturg ELis ning määrata kindlaks avaliku sektori roll investeeringute võimendamisel.

Kapitaliturgude liidu tugevdamine: erarahastuse suuremaks kaasamiseks tuleb võtta mitmesuguseid meetmeid. Raportis nõutakse kapitaliturgude liidu tegevuskava kiirendamist, keskendudes sellele, kuidas parandada ligipääsu riskikapitali ja omakapitali kaudu rahastamisele, eelkõige uuenduslike äriühingute puhul. Samuti rõhutatakse selles vajadust

õigusraamistike suurema ühtlustamise järele liikmesriikides, et hõlbustada piiriüleseid investeeringuid ja vähendada killustatust. Selles nõutakse kindlalt edusammude tegemist ulatuslikuma ühtlustatud järelevalve saavutamiseks ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvele (ESMA) üleeuroopalise turutaristu üle järelevalve tegemiseks otseste volituste andmist. Raportis rõhutatakse, kui oluline on luua majanduslikke võimalusi erainvesteeringuteks, pakkudes konkurentsivõimelist tulusust. Raportis nõutakse kindlalt kodumajapidamiste säästude suunamist tulusatesse investeeringutesse ning uuritakse ELi investeeringute säästukonto loomist või märgise loomist baas- ja lihtsate investeerimistoodete jaoks, mis sobivad jaeinvestoritele. See aitaks suunata kodumajapidamiste sääste tulusatesse investeeringutesse, eelkõige kestlikes ja uuenduslikes sektorites.

Avaliku sektori investeeringute oluline roll: raportis tunnistatakse vajadust avaliku sektori olulise toetuse järele, et kaasata erainvesteeringuid, eelkõige suure riskiga valdkondades, nagu kaitse ja süsinikuheite vähendamine. Selles nõutakse Euroopa stabiilsusmehhanismi (ESM) raames sihtotstarbelise vahendi loomist, et katta suurenenud kaitsevajadusi, ning soovitatakse Euroopa Investeerimispangal (EIP) kohandada oma laenupoliitikat, et toetada suurema riskiga investeeringuid. Samuti rõhutatakse selles, kui oluline on emiteerida ELi tasandil ühine turvaline vara, et hõlbustada kapitaliturgude liidu elluviimist ja vastata Draghi aruandes kindlaks tehtud investeerimisvajadustele. Selles kutsutakse komisjoni üles hindama turvaliste varade eri omadusi ja avaldama aruande, milles kirjeldatakse nende ühiseid omadusi. Lõpetuseks tehakse raportis ettepanek luua Euroopa majandusteabe üksus, mis aitaks ühendada tööstuse vajadused rahastamisvahenditega. Raportöör kutsub kõiki sidusrühmi ja kaasseadusandjaid üles tegema koostööd, et neid meetmeid rakendada ja tagada ELi hea positsioon 21. sajandi väljakutsetega toimetulekuks.

LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD, KELLELT RAPORTÖÖR SAI SISENDMATERJALI

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab raportöör, et ta sai raporti projekti koostamisel sisendmaterjali järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
Professor Mario Draghi, author of the report "The future of European competitiveness"
Enrico Letta, author of the report "Much More Than A Market"
Christian Noyer, author of the report "Developing European capital markets to finance the future"
European Investment Bank Group, President
European Central Bank, Division EU Institutions and Fora
European Securities and Markets Authority
European Stability Mechanism
Finance Watch
Bureau Européen des Unions de Consommateurs Union Fédérale des Consommateurs - Que Choisir
European Federation of Investors and Financial Services Users (Better Finance)
Association of European Long-Term Investors
Fairshare Educational Foundation (ShareAction); Third Generation Environmentalism Ltd; WWF European Policy Programme
Reclaim Finance
Euronext
Euroclear
Deutsche Börse Group
InvestEurope
Blume Equity
Assicurazioni Generali S.p.A
Association for Financial Markets in Europe
Mouvement des Entreprises de France
European Sustainable Investment Forum
Digital Europe
CleanTech Europe
Verkor
European Trade Union Confederation
Deutscher Gewerkschaftsbund
Austrian Federal Chamber of Labour
Centre for European Policy Studies

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt raportöör.

Kui loetelus on märgitud füüsiliste isikute nimi või ametikoht või mõlemad, kinnitab raportöör, et ta on esitanud asjaomastele füüsilistele isikutele Euroopa Parlamendi andmekaitseteate nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), milles on kindlaks määratud nende isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavad tingimused ja sellise töötlemisega seotud õigused.